

Obsah

Úvodem k 3. vydání	11
------------------------------	----

ČÁST PRVNÍ: SPOLEČNOST A VEŘEJNÁ MOC

1 K pojetí teorie vládnutí	15
1.1 Východiska k doktrínám	15
1.2 Vznik a vývoj veřejné moci, historicko-genetický pohled	19
1.3 Vývoj státní formy moci a vládnutí	23
1.3.1 Původní charakteristika veřejné moci, prvky státnosti	23
1.3.2 Státotvorný charakter národa	29
2 Formy vládnutí	33
2.1 Legitimace veřejné moci	33
2.2 Politická kultura podmiňující veřejnou moc	36
2.3 Autoritářská forma vládnutí	40
2.4 Demokracie	45
2.5 Demokracie jako mechanismus vládnutí	47
2.5.1 K pojetí demokracie	47
2.5.2 Suverenita lidu a podstata zprostředkované demokracie	49
2.6 Struktura veřejné moci a dělba moci	53
2.6.1 Dělba moci ve vývoji	53
2.6.2 Smysl dělby moci a její konstrukce v demokracii	56
3 Funkční mechanismy demokracie	62
3.1 Demokracie přímá a její dilemata	62
3.1.1 Demokracie přímá a její koncept	62
3.1.2 Formy přímé demokracie	65
3.1.3 Ke konceptu institutu zvanému referendum	66
3.1.4 Ke konceptu zvanému „konzultace s lidem“	72

3.1.5	Ke konceptu zvanému „lidová iniciativa“	73
3.1.6	Ke konceptu zvanému „lidové veto“	73
3.2	Koncept parlamentarismu jako modelu demokracie reprezentativní	73
3.2.1	Funkce parlamentu	78
3.2.2	Dělba moci v legislativní činnosti	82
3.2.3	Ústavní základy organizace a činnosti parlamentu	83
3.3	Rozhodování volbami jako princip demokracie	87
3.3.1	Konstrukční zásady volební technologie	88
3.3.2	Volby jako administrativní postup	94
3.3.3	Vztah poslanců a voličů	96
3.3.4	Organizace voleb a princip zastoupení	98
3.3.5	Volby a práva občanů	102
3.3.6	Volební spravedlnost	104
3.4	Veřejná moc a samospráva	104
3.4.1	Typy samosprávy	104
3.4.2	Místní správa a samospráva	107
4	Složky společnosti ovlivňující veřejnou moc v demokracii	110
4.1	Veřejné mínění a veřejná moc	110
4.2	Masmédia a veřejná moc	111
4.3	Skupiny vlivu	113
4.3.1	K pojmu „skupiny vlivu“	113
4.3.2	Typy skupin vlivu	114
4.3.3	Funkce skupin vlivu	116
4.4	Veřejná moc (stát) a politické strany	118
4.4.1	Fenomén politických stran v současnosti	118
4.4.2	System politických stran jako zvláštní struktura moci	123
4.4.3	Institucionalizace politických stran	125
4.4.4	Funkce politických stran při formování veřejné moci	128
4.4.5	Dilema oddělenosti státu od politické strany	132
4.5	Vlastnictví a veřejná moc	133
4.5.1	Vlastnictví jako základ moci	133
4.5.2	Vlastnictví v právním systému moderního státu	135
4.5.3	Daňový systém jako mocenský fenomén	138

ČÁST DRUHÁ: STÁT

1	Stát jako fenomén	143
1.1	Stát v historickém kontextu	143
1.2	Vznik moderního státu	146
1.3	Revoluce a státnost	147
1.4	Různá pojetí státu	149
1.4.1	Stát jako sociálně-geografická kategorie	150
1.4.2	Stát jako kategorie sociologická	150
1.4.3	Stát jako politicky organizovaná společnost	151
1.4.4	Stát jako právní kategorie	152
1.4.5	Stát jako mezinárodněprávní kategorie	152
1.4.6	Stát jako ústavněprávní kategorie	154
1.5	Moderní stát jako národní stát	155
1.5.1	Národní jednotka	155
1.5.2	Národní emancipace a vývoj státních forem	158
1.6	Pojmové znaky státu	159
1.6.1	K pojetí znaků státu	159
1.6.2	Územní základ státu	160
1.6.3	Obyvatelstvo a státnost	161
1.6.4	Státní občanství	163
1.6.5	Mocenská povaha státu	166
1.6.6	K pojetí suverenity státu	169
2	Funkce státu	171
2.1	Pojetí funkcí státu	171
2.2	Klasifikace a charakteristika funkcí státu	175
2.3	Funkce státu a veřejný zájem	180
2.4	Finančněrozpočtový režim státu	184
2.5	Veřejná moc a funkce ochrany životního prostředí	186
2.6	Funkce veřejného vzdělávání	187
3	Modality vývoje státních jednotek	188

4	Organizace veřejné moci – forma vlády	199
4.1	Vývoj modelů organizace veřejné moci	199
4.2	Monarchie a republika	202
4.3	Dělba moci a hlava státu	205
4.4	Státní mechanismus	206
4.4.1	Stát jako organismus	206
4.4.2	Struktura státního mechanismu	208
4.4.3	Institucionální pluralita státních orgánů a dělba moci	210
4.4.4	Hlediska dělení státních orgánů	212
4.4.5	Působnost státního orgánu	213
4.4.6	Vertikální organizace státu	215
4.4.7	Státní aparát	217
4.4.8	Charakteristické rysy státní služby	219
4.4.9	K charakteru státních zařízení – Veřejnoprávní status ozbrojených a bezpečnostních složek	220
4.4.10	Nezávislé správní orgány	221
4.5	Modelové ústavní formy vlády	223
4.5.1	Parlamentní forma vlády	223
4.5.2	Prezidentská forma vlády	228
4.5.3	Smíšená (poloprezidentská) forma vlády	229
4.5.4	Forma vlády shromáždění	230
4.6	Výkonná moc v moderované demokracii	231
4.7	Pojetí soudní moci v dělbě moci	233
4.8	Evropský model parlamentní formy vlády jako současná konfrontace mezi většinou a opozicí	234
5	Formy státu	236
5.1	Pojetí forem státu jako vertikální dělba moci	236
5.1.1	Stát jednoduchý a složený – pojetí	238
5.1.2	Unitární stát	244
5.2	Ústavní modely federace	248
5.2.1	Vznik federací	248
5.2.2	Podstata federalismu	251
5.2.3	Dělba působnosti ve federaci	253
5.2.4	Konkrétní modely federalismu	255

5.3	Státní konfederace	258
5.4	Stát a nadnárodní veřejná moc	259
5.4.1	Státní a nadstátní autorita	259
5.4.2	Asociace států nového typu	260
5.4.3	Vícevrstevná vertikální dělba moci	264
5.4.4	Charakter Evropské unie jako nadnárodní suverenity . .	265
5.4.5	Evropská unie jako tzv. nová suverenita	267
5.4.6	Dělba moci v Evropské unii	269
5.4.7	Právní řád jako mocenský nástroj Evropské unie	272
5.4.8	Forma vlády v Evropské unii	274

ČÁST TŘETÍ: VEŘEJNÁ MOC A PRÁVO

1	Právo a vládnutí	281
1.1	Mocenský fenomén práva	281
1.2	Právní systém jako fenomén moci	283
1.3	Tvorba práva veřejnou mocí	290
2	Ústava, veřejná moc a společenské vztahy	292
2.1	Úvodem o ústavě	292
2.2	Ústavy jako produkt revolucí	295
2.3	Historická opodstatněnost vztahu ústavy a státu	299
2.4	Ústava jako právní status veřejné moci	302
2.5	Ústava jako regulace státní moci	304
2.6	Forma státu a ústava	305
2.7	Zvláštnosti vztahů upravených ústavou	306
2.8	Pojetí ústavodárné moci	309
2.9	Ochrana ústavy	313
2.10	Dominantní ústavní modely	315
3	Funkce spravedlnosti jako funkce veřejné moci	319
3.1	Úvodem ke společenské spravedlnosti	319
3.2	Soudnictví jako součást veřejné moci	320
3.3	Soudní systémy	323
3.4	Typové modely soudnictví	325
3.5	Principy organizace a činnosti soudnictví	328

3.6	Status soudce	330
3.7	Správní soudnictví	331
3.8	Ústavní soudnictví	333
3.8.1	Úloha ústavního soudnictví	333
3.8.3	Pravomoci ústavních soudů	337
4	Veřejná moc a lidská práva	348
4.1	Historická východiska lidských práv	348
4.1.1	vývojové doktríny	348
4.1.2	Historická etapizace lidských práv	351
4.1.3	Vliv doktrín na učení o lidských právech	352
4.1.4	Princip rovnosti a rovnoprávnosti	354
4.1.5	Omezení práv a svobod	355
4.1.6	Záruky práv a svobod	355
4.2	Různá obsahová pojetí lidských práv	357
4.2.1	Všeobecné deklarace	357
4.2.2	Všeobecná práva	358
4.3	K doktríně přirozeného práva	361
4.4	Pojetí „práv člověka“ a „práv občana“	362
4.5	Stát a režim (základních) lidských práv	363
4.6	Stát a režim politických práv (svobod)	370
4.7	Veřejná moc a sociální existence člověka	374
4.8	Ústavní systémy a postavení občanů	376
4.9	Evropské pojetí lidských práv	379
4.10	Soudobý stát a povinnosti občanů	383
5	Odpovědnost veřejné moci (státu)	385
5.1	K pojetí odpovědnosti veřejné moci	385
5.2	Kontrolovatelnost veřejné moci (státu)	387
5.3	Základy státní služby	389
5.4	Realizace odpovědnosti veřejné moci	390
5.5	Kontrolní moc v soustavě veřejné moci	401
	Seznam vybrané literatury	405
	Rejstřík	415
	Summary	426